

הספרותי. בציור מס' 6, מופיע בתחתית הציור ראש ירקרק, שאינו מתקשר כלל למבנה הציורי והצבעוני; ההצדקה היחידה לנוכחותו בציור באה מהאספקט הספרותי-תוכני (להבדיל מה"ציורי-תוכני" השואב את משמעותו מעצם הצורה, הצבע, משיכת המכחול וכו'). בציורים הנוטים לספרותיות ניכרת מדי אף הקירבה לציוריו של שאגאל. קבוצה אחרת של ציורים מאופיינת בעיצוב הנוטה לדרומי-מדינות והינה בעלת תכונות דקורטיביות בעיקרה (למשל ציורים מס' 25, 35 וכו'). לעיתים מופגשת התפיסה הדרומי-מדינית (המסגרת המצוירת של מס' 20) בתפיסה תלת-מדימית (העיצוב הפנימי של ציור זה). והן מתנגשות זו בזו ללא הצדקה ופוגמות, תוך כדי כך, בערכים הציוריים. דומה שאורי אליעז, שהוכיח למעלה מכל ספק את יכולתו הציורית, חייב עתה להרהר בגיבוש תפיסת העולם המובעת בציורים, כשם שעשה בגבשו את דרכי ההבעה.

גולדה כרמי

"תערוכות תל-אביב" / הארץ / 4.6.65 / תע' יחיד / גלריה 220 / תל-אביב

ציוריה של גולדה כרמי, חברת קיבוץ יד-מרדכי, אינם אחידים בסגנונם אלא בדרך ביצועם. שיטת הביצוע - הנחת צבעים בעזרת סכין ציירים - היא מעין "מחלת ילדות" נפוצה ביותר אצל ציירים רבים בשלב מסוים. שימוש בסכין ציירים מושך אותם בהיותו אפקטיבי, נוח לערבוב הצבעים וקל לשמור בעזרתו על ניקיון הגוונים. הפעלת מכחול היא מסובכת הרבה יותר ומחייבת תרגול רב מאוד, אך מאפשרת רגישות מגע וביטוי תנועתי שאין להשיגו על ידי סכין הציירים. טכניקת ביצוע אחידה זו, מאפשרת לגולדה כרמי כלי לבטא בו טעם אסתטי (בניגוד לסגנון אחיד, שהוא צורני בעיקר, וכולל - או לפחות צריך לכלול - תוכן המבטא תפיסת עולם בעיצובה הציורית). טעם זה, המופיע בציוריה של גולדה כרמי, גובל לעיתים במתקתקות, ובמקרים הטובים יותר הריהו נשאר בבחינת "נעים לעין" - היינו, למרות אספקט אסתטי מסוים הריהו שטחי לא מעט. מובן שאין זה מזיק במיוחד לציור אם הוא "יפה", אך לא בזה תלוי ערכו האמנותי.

זיוה ליבליך

"זיוה ליבליך" / הארץ / 18.6.65 / תע' יחיד / גלריה צ'מרינסקי / תל-אביב

התערוכה הנוכחית של זיוה ליבליך היא תערוכת היחיד הראשונה של ציירת זו. אמנם הוצגו כמה בדים גדולי-מידות אלה בתערוכת "תצפית 64" לפני כשנתיים, אך בתערוכת היחיד - גם אם מוצאים בה כ-12 ציורים בלבד - אפשר לקבל תמונה כוללת יותר על דרך

ציורה. אכן, היא הולכת בנתיב המופשט הלירי הקרוב לדרך ציורם של זריצקי ושטרייכמן, חשובי אסכולה זו בארץ. ואמנם, בציוריה המוקדמים יותר, אלה שהוצגו כבר בתערוכת "תצפית 64", יש קרבה רבה לציוריו של זריצקי, אבי אסכולת המופשט הלירי. קירבה זו מתבטאת בעיקר בדרך העיצוב, אך יש שוני בתוכן הרגשי המועבר; ציורה של זיוה ליבליך תוקפני יותר, שכלתני יותר, ויש בו חד-משמעיות שאינה מופיעה בציוריו של זריצקי (שהם מעודנים הרבה יותר ויש בהם שימוש רגיש מאוד בחומריות הצבע).

בציוריה המאוחרים יותר של זיוה ליבליך - בעיקר באלה בהם מודגשת החומריות (לעיתים תוך שימוש בחול וגבס מעורבים בצבע) - ניכרת תמורה שעיקרה העברת הדגש לאחידות המבנה הכללי. אין להסיק מכאן שלא היתה אחידות במבנה הכללי בציורים המוקדמים יותר; היתה אחידות כזאת, אלא שהיא הושגה אחרת: בציורים המוקדמים נבעה האחידות מהנחת דגש שווה על יחידות היסוד (הכתמים הצבעוניים מהם נבנה כל הציור, שהיו עשויים שכבות צבעוניות שעוצבו במשיכות מכחול נמרצות); המבנה הכללי נבע והתייחס אל יחידות יסוד אלה ובהן הושם הדגש. בציורים המאוחרים יותר, כ-10; 9; 8, נמוגות היחידות הראשוניות אחת לתוך השנייה ומקבלות את משמעותן מהמבנה הכללי - שבו מושם הפעם הדגש. התוצאה היא ציור הנראה אחיד יותר ו... קל יותר לביצוע. דרך ביצועה של זיוה ליבליך היא מקצועית ביותר. ניכרת היטב נהירותה בגוונים הדקים של עשיית ציור. כל כתם מונח היטב, מקושר כיאות בחד, מתחבר טוב עם הכתמים השכנים ומשתלב במערכת הכללית. דרך ביטוייה של הציירת רחוק מכל שמץ של ספרותיות והוא ציורי בהחלט. אמנם נכון הוא, ששימוש נאות באמצעים ציוריים יכול להיקרא "טכניקה מעולה", משום שאינו זהה עם תוכן אישי ו/או מקיף (מהיותו עוסק יותר ב"איך" מאשר ב"מה"). אך יש לזכור שאין אפשרות להגיע לתודעה ציורית מפותחת, כפי שמגלה זיוה ליבליך, על ידי לימוד טכניקה בלבד; יש צורך לשם כך ברגישות מרובה והתכוונות.

פנחס בוצ'וביץ

"תערוכות תל-אביב" / הארץ / 18.6.65 / תע' יחיד / פיסול / גלריה 220 / תל-אביב

בתערוכתו של פנחס בוצ'וביץ, איש גבעת-חיים, אפשר למצוא פסלים, רישומים וגואשים; אך אין טכניקות שונות אלה צריכות להטעות: פנחס בוצ'וביץ הוא בראש ובראשונה פסל. הן הציורים והן הרישומים אינם אלא סקיצות לפיסול ממש או תיאור גראפי של תפיסה פיסולית. כמובן שאין בכך כדי לפגום בהכרח בערכם האמנותי של ציורים ורישומים אלה; פסלים מובהקים כרודן, הנרי מור וג'אקומטי, הרבו לצייר ולרשום, ואף הגיעו להישגים נכבדים בתחומים אלה (ציוריו של ג'אקומטי, למשל, היו מקנים לאמן זה מקום נכבד בעולם האמנות, גם אם לא היה מפסל כלל). אצל בוצ'וביץ משמש הפיסול כנושא עיצוב כה מרכזי, עד שאין להתייחס לרישומיו אלא דרך הפיסול.